QASHQADARYO VILOYATI PEDAGOGIK MAHORAT MARKAZI

“XXI ASR KO‘NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH: TA’LIMDA YANGICHA YONDASHUVLAR VA XALQARO TAJRIBALAR

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA TO‘PLAMI

“Ta'lim va tarbiyaning asosi, poydevori bu – maktab. Maktabni maktab qiladigan kuch esa o'qituvchilardir”

“Kelajak avlodimiz taqdiri, butun millatimiz, xalqimiz, davlatimiz taqdiri muhtaram muallimlarga bog'liq”.

"Maktab — bu shunchaki devorlar va darsliklar emas, bu insonning o'zligini kashf etadigan va kelajak poydevori qo'yiladigan muqaddas dargohdir."

Qarshi 2026

Ushbu to‘plamdan yurtimizdagi ta’lim tizimidagi o‘zgarishlar, ta’lim tizimiga kiritilayotgan yangiliklar, xalqaro tajribalar, jahon ta’lim tizimidagi o‘zgarishlarga asosan ta’lim tizimiga yangiliklarni kiritish,sun’iy intellektdan foydalanishning samarali usullarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish, ta’limni transformatsiyalash sharoitida maktab o‘qituvchilarning zamon talablaridan kelib chib darslarni tashkil etishda o‘qituvchilarni pedagogik mahoratini rivojlantirishning innovatsion yondavshuvlar, maktab o‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishidagi xorij tajribalari qo‘llash va ularning tahlili, maktab o‘qituvchilarining psixologik va pedagogik ko‘nikmalarini takomillashtirishning zamonaviy yechimlar, uzluksiz kasbiy rivojlantirishda maktab o‘qituvchilarining raqamli transformatsion mahoratini oshirish masalalariga doir maqola va tezislar o‘rin olgan.

Mas’ul muharrir:

N. Oripova - Qashqadaryo viloyati pedagogik mahorat markazi direktori

Bosh muharrir o‘rinbosari:

S.R.Irisova - Qashqadaryo viloyati pedagogik mahorat markazi “Maktabgacha, boshlang‘ich va maxsus ta’lim” kafedrasi mudiri

Texnik muharrir:

X.Rajabova - Maktabgacha, boshlang‘ich va maxsus ta’lim kafedrasi o‘qituvchisi

Tahrir hay’ati a’zolari:

F.Jabborov Pedagogika fanlari bo`yicha falsafa doktori (PHD), dotsent.
L.Umarov Pedagogika fanlari bo`yicha falsafa doktori (PHD).
B.Yuldoshev - Amaliy va ijtimoiy fanlarni o‘qitish metodikasi kafedra mudiri
D.Azizova Maktabgacha, boshlang‘ich va maxsus ta’lim kafedrasi katta o‘qituvchisi
M.Zaripova Maktabgacha, boshlang‘ich va maxsus ta’lim kafedrasi katta o‘qituvchisi
U.Karimova Maktabgacha, boshlang‘ich va maxsus ta’lim kafedrasi katta o‘qituvchisi
D.Razzakova Maktabgacha, boshlang‘ich va maxsus ta’lim kafedrasi o‘qituvchisi
G.Qarshiyeva Maktabgacha, boshlang‘ich va maxsus ta’lim kafedrasi o‘qituvchisi
X.Qurbonova Maktabgacha, boshlang‘ich va maxsus ta’lim kafedrasi o‘qituvchisi
M.Sadinova Maktabgacha, boshlang‘ich va maxsus ta’lim kafedrasi o‘qituvchisi

To‘plamdan o‘rin olgan maqolalarning saviyasi, sifati va ilmiy dalillarning haqqoniyligi hamda mazmuni uchun mualliflar mas’uldir.

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallar to‘plami Qashqadaryo viloyati pedagogik mahorat markazi ilmiy-metodik kengashining 2026-yil 3-mart 2-sonli yig‘ilish qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan. To‘plamdan o‘rin olgan maqolalarning saviyasi, sifati va ilmiy dalillarning haqqoniyligi hamda mazmuni uchun mualliflar mas’uldir.

© QashqadaryoVPMM, 18.04.2026

TA’LIM JARAYONIDA SUN’IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Latibjonov Rahmatillo Abdurashid o‘g‘li
Andijon viloyati Pedagogik mahorat markazi
Pedagogika va psixologiya, ta’lim texnologiyalari kafedrasi katta o‘qituvchisi
+ 998 90 943 45 41
rahmatillolatibjonov474@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta’lim jarayonida sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Xususan, sun’iy intellekt asosida o‘qitishni individuallashtirish, ta’lim sifatini oshirish, o‘quvchilarning bilish faolligini rivojlantirish hamda pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish masalalari yoritiladi.

Kalit so‘zlar: Sun’iy intellekt, ta’lim jarayoni, pedagogik imkoniyatlar, raqamli texnologiyalar, individual yondashuv, o‘qituvchi kompetensiyasi.

“Sun’iy intellekt ta’limni tubdan o‘zgartirish salohiyatiga ega bo‘lib, u har bir o‘quvchining individual ehtiyojlariga moslashgan holda ta’lim jarayonini tashkil etish imkonini beradi”.

Andreas Schleicher

Hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, uning samaradorligini oshirish va xalqaro standartlarga moslashtirish dolzarb vazifalardan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Ayniqsa, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida sun’iy intellekt texnologiyalarining turli sohalarga, jumladan, ta’lim tizimiga keng joriy etilishi yangi pedagogik imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda [2].

Zamonaviy pedagogika fanida sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish nafaqat texnik yangilik, balki didaktik yondashuvlarning tubdan yangilanishi sifatida ham qaralmoqda. Xususan, Rose Luckin ta’kidlaganidek, sun’iy intellekt asosida ishlovchi tizimlar o‘quvchilarning bilim darajasi, ehtiyojlari va o‘rganish tezligini tahlil qilib, moslashtirilgan ta’lim muhitini yaratish imkonini beradi. Shuningdek, Wayne Holmes va uning hamkorlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda sun’iy intellektning ta’lim jarayonidagi asosiy vazifalaridan biri sifatida o‘qitishni individuallashtirish va o‘quvchilarning bilish faolligini oshirish masalasi alohida qayd etilgan [1]. Bu esa an’anaviy “bir xil yondashuv”dan voz kechib, har bir o‘quvchiga individual ta’lim traektoriyasini yaratishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, UNESCO tomonidan ishlab chiqilgan tavsiyalarda sun’iy intellektdan ta’limda foydalanish inson kapitalini rivojlantirish, ta’lim sifatini oshirish va barqaror rivojlanishni ta’minlashning muhim omillaridan biri sifatida e’tirof etiladi [4]. Shu bilan birga, sun’iy intellekt texnologiyalarining ta’lim jarayoniga integratsiyasi o‘qituvchilarning kasbiy va metodik kompetensiyalariga ham yangi talablarni qo‘ymoqda. Bu borada Andreas Schleicher o‘z tadqiqotlarida zamonaviy o‘qituvchi raqamli texnologiyalarni samarali qo‘llay olishi va o‘quv jarayonini boshqarishda innovatsion yondashuvlardan foydalanishi zarurligini ta’kidlaydi [3].

Sun’iy intellekt texnologiyalarining ta’lim jarayoniga kirib kelishi pedagogik faoliyat mazmunini tubdan o‘zgartirib, o‘qitishning yangi model va shakllarini yuzaga keltirmoqda. Xususan, SI asosidagi adaptiv o‘qitish tizimlari o‘quvchilarning individual xususiyatlarini inobatga olgan holda o‘quv materiallarini moslashtirish imkonini beradi. Bu esa o‘quvchilarning bilimni o‘zlashtirish darajasini oshirishga xizmat qiladi [1]. Ilmiy tadqiqotlarda ta’kidlanishicha, adaptiv o‘qitish texnologiyalari o‘quvchilarning bilim darajasi, o‘rganish tezligi va qiziqishlarini tahlil qilish orqali individual ta’lim trayektoriyasini shakllantiradi. Bu borada Rose Luckin sun’iy intellekt yordamida “aqlli o‘quv muhitlari”ni yaratish mumkinligini va bu muhitlar o‘quvchining rivojlanish dinamikasini doimiy monitoring qilishini ta’kidlaydi [2]. Shuningdek, SI texnologiyalari o‘qituvchilarning metodik faoliyatini ham samarali tashkil etishga yordam beradi. Masalan, avtomatlashtirilgan baholash tizimlari o‘quvchilarning bilimini tezkor va xolis baholash imkonini beradi. Bu esa o‘qituvchining vaqtini tejash bilan birga, ta’lim sifatini oshirishga xizmat

qiladi. Wayne Holmes fikriga koʻra, sun’iy intellekt oʻqituvchini toʻliq almashtirmaydi, balki uning faoliyatini qoʻllab-quvvatlovchi vosita sifatida xizmat qiladi. Bundan tashqari, sun’iy intellekt texnologiyalari oʻquvchilarning mustaqil ta’lim olish koʻnikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, aqlli repetitor tizimlari oʻquvchilarga individual maslahatlar berib, ularning bilim olish jarayonini qoʻllab-quvvatlaydi. Bu esa oʻquvchilarda oʻzini-oʻzi boshqarish va refleksiya koʻnikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, sun’iy intellektdan ta’limda foydalanish ayrim muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Xususan, ma’lumotlar xavfsizligi, shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish, texnologik tengsizlik va oʻqituvchilarning raqamli kompetensiyalarining yetarli darajada emasligi kabi masalalar dolzarb hisoblanadi. UNESCO tomonidan qayd etilganidek, sun’iy intellektni ta’limga joriy etishda etik me’yorlarga rioya qilish va inklyuzivlikni ta’minlash muhim ahamiyatga ega [4].

Yana bir muhim jihat shundaki, sun’iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanish oʻqituvchining kasbiy kompetensiyalariga bevosita bogʻliqdir. Bu borada Andreas Schleicher zamonaviy ta’lim tizimida oʻqituvchi innovatsion texnologiyalarni qoʻllay olishi va oʻquvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishga yoʻnaltirilgan faoliyat olib borishi zarurligini ta’kidlaydi [3].

Sun’iy intellekt texnologiyalarining ta’lim jarayoniga integratsiyasi oʻqitish samaradorligini oshirish, oʻquvchilarning individual rivojlanishini ta’minlash hamda pedagogik jarayonni optimallashtirishga xizmat qiluvchi muhim omil hisoblanadi. Yuqoridagi tahlillar shuni koʻrsatadiki, sun’iy intellekt texnologiyalari zamonaviy ta’lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ular ta’lim jarayonini individuallashtirish, oʻquvchilarning bilish faoliyatini faollashtirish, oʻqitish samaradorligini oshirish hamda pedagogik jarayonni optimallashtirish imkonini beradi. Ayniqsa, adaptiv oʻqitish tizimlari, aqlli repetitorlar va avtomatlashtirilgan baholash vositalari oʻquvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda sifatli ta’limni ta’minlashga xizmat qiladi.

Sun’iy intellekt texnologiyalarini ta’lim jarayoniga joriy etish oʻziga xos muammolarni ham yuzaga keltiradi. Jumladan, texnologik infratuzilmaning yetarli emasligi, oʻqituvchilarning raqamli kompetensiyalarining past darajasi, shaxsiy ma’lumotlar xavfsizligi va etik masalalar ushbu jarayonning samaradorligiga salbiy ta’sir koʻrsatishi mumkin. UNESCO tavsiyalariga koʻra, sun’iy intellektni ta’limga joriy etishda insonparvarlik, inklyuzivlik va xavfsizlik tamoyillariga amal qilish muhim hisoblanadi. Zamonaviy ta’lim tizimida Andreas Schleicher ta’kidlaganidek, oʻqituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki oʻquv jarayonini boshqaruvchi, innovatsion texnologiyalarni qoʻllovchi va oʻquvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiruvchi shaxs sifatida faoliyat yuritishi lozim. Shu sababli sun’iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanish oʻqituvchilarning kasbiy va metodik kompetensiyalarini uzluksiz rivojlantirishni talab etadi.

Bir soʻz bilan aytganda, sun’iy intellekt texnologiyalarining ta’lim jarayoniga joriy etilishi zamonaviy pedagogikaning rivojlanishida muhim bosqichni tashkil etadi. U ta’limni individuallashtirish, oʻquvchilarning bilish faolligini oshirish, oʻqitish samaradorligini yuksaltirish hamda pedagogik jarayonni optimallashtirish kabi keng pedagogik imkoniyatlarni yaratadi. Shu bilan birga, sun’iy intellekt oʻqituvchi faoliyatini toʻliq almashtirmasdan, balki uni qoʻllab-quvvatlovchi innovatsion vosita sifatida namoyon boʻladi. Biroq, mazkur texnologiyalarni ta’lim tizimiga samarali integratsiya qilish uchun bir qator muhim shart-sharoitlar talab etiladi. Xususan, oʻqituvchilarning raqamli va metodik kompetensiyalarini rivojlantirish, texnik infratuzilmani takomillashtirish, shaxsiy ma’lumotlar xavfsizligini ta’minlash hamda sun’iy intellektdan foydalanishda etik me’yorlarga qat’iy rioya etish zarur. UNESCO tomonidan ta’kidlanganidek, sun’iy intellekt inson manfaatlariga xizmat qilishi, ta’limda tenglik va inklyuzivlikni ta’minlashi lozim.

Shunday qilib, sun’iy intellekt texnologiyalaridan oqilona va maqsadli foydalanish orqali ta’lim tizimini sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqish, zamonaviy, raqobatbardosh va mustaqil fikrlovchi shaxslarni shakllantirish imkoniyati kengayadi. Bu mavzuni oz boʻlsada oʻrganish jarayonida ta’lim tizimida qanchalik ahamiyatli ekanligi yuzasidan bir qancha tavsiyalar berish mumkin, xususan;

Sun’iy intellekt texnologiyalarini ta’lim jarayonida samarali joriy etish uchun bir qator aniq amaliy chora-tadbirlar ishlab chiqilishi lozim. Avvalo, pedagoglar uchun sun’iy intellekt vositalaridan foydalanishga yo‘naltirilgan maxsus malaka oshirish kurslarini tashkil etish muhimdir. Shuningdek, ta’lim muassasalarida o‘quvchilarning individual xususiyatlariga moslashuvchi adaptiv ta’lim platformalarini joriy etish orqali har bir o‘quvchiga shaxsiy o‘quv trajektoriyasini yaratish imkoniyati ta’minlanadi. Shu bilan birga, ta’lim jarayonida AI dan foydalanishda insonparvarlik, adolat va etik me’yorlarga amal qilish, hamda pedagog va texnologiya o‘rtasidagi muvozanatni saqlash tavsiya etiladi. Bundan tashqari, ta’lim muassasalarining texnik infratuzilmasini takomillashtirish, yuqori tezlikdagi internet va zamonaviy kompyuter vositalari bilan ta’minlash zarur. Nihoyat, milliy til va kontentga moslashtirilgan sun’iy intellekt platformalari va o‘quv materiallarini yaratish, ularni keng joriy etish ta’lim tizimining sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu tavsiyalarni amalga oshirish orqali sun’iy intellektning pedagogik imkoniyatlaridan to‘liq foydalangan holda ta’lim jarayoni samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. Center for Curriculum Redesign. -2019.
2. Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. Intelligence Unleashed: An argument for AI in Education. Pearson Education. -2016.
3. Schleicher, A. World Class: How to build a 21st-century school system. OECD Publishing. -2018.
4. UNESCO. AI and Education: Guidance for Policy-makers. Paris: UNESCO Publishing. -2021.
5. Metinqulov J.T. SUN’IY INTELLEKT YORDAMIDA O’QUVCHILARNING INDIVIDUAL EHTIYOJLARIGA MOS KELADIGAN SHAXSIY O’QUV REJALARI VA DASTURLARINI YARATISH MASALALARI // Экономика и социум. 2025. №1-2 (128).

TA’LIM JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN’IY INTELLEKT BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI

Qashqadaryo viloyati pedagogik mahorat markazi Aniq va tabiiiy fanlarni o‘qitish metodikasi katta o‘qituvchisi Suyarov Zoir

Annotatsiya: Maqolada bugungi kunda raqamli texnologiyalar o‘rni va ahamiyati, sun’iy intellekt tizimlarining paydo bo‘lishi, rivojlanishi va imkoniyatlariga ko‘ra turlari hamda ularni ta’lim jarayonida qo‘llash orqali ta’lim sifatini oshirish haqida fikrlar yuritilgan. Maqolada raqamlashtirish bosqichlari va ulkan pedagogik salohiyatni ifodalovchi yangi raqamli texnologiyalarning paydo bo‘lishi tahlil qilindilar. Oliy ta’limning o‘quv jarayonida raqamli texnologiyalarning imkoniyatlari ham ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: raqamlashtirish,raqamli texnologiyalar, transformatsiya, ta'lim, raqamli texnologiyalar, bulutli texnologiyalar, virtual haqiqat, sun’iy intellekt, veb-kvest texnologiyalari, aqlli qurilmalar, ta’lim faoliyati, pedagogik jarayon, o‘yinlashtirish, mobil ta'lim, raqamli savodxonlik.

Abstract: The article discusses the role and importance of digital technologies today, the emergence, development and types of artificial intelligence systems according to their capabilities, and improving the quality of education through their application in the educational process. The article analyzes the stages of digitalization and the emergence of new digital technologies that represent enormous pedagogical potential. The possibilities of digital technologies in the educational process of higher education are also considered.

Keywords: digitization, digital technologies, transformation, education, digital technologies, cloud technologies, virtual reality, artificial intelligence, web-quest technologies, smart devices, educational activities, pedagogical process, gamification, mobile education, digital literacy.

36	Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining raqamli savodxonligini aniqlashning shakllari	G.I.G‘aniyeva X.G’.Jahonova	102-104-bet
37	Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida “ilm yo‘li” variativ dasturi asosida mtt da ma’naviy tadbirlarni tashkil etish yo‘llari	U.Sh.Karimova	104-107-bet
38	Интеграция критического мышления в обучение рки: методические модели и их эффективность	А.Э.Эргашевой	108-110 bet
39	“Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan o‘quv jarayonida modellashtirish texnologiyasi”	M.T.Begmatova	110-112-bet
40	Ta’lim jarayonida sun’iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	R.A.Latibjonov	113-115-bet
41	Ta’lim jarayonida raqamli texnologiyalar va sun’iy intellekt bugungi kundagi ahamiyati	Z.Suyarov	115-120-bet
41	Raqamli vositalar va kommunikativ yondashuv integratsiyasi orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini rivojlantirish	M.Hazratqulov J.B.Yomg'irova	120-123 bet
42	Boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarida kreativ salohiyatni rivojlantirish dasturi va uning amalga oshirilishi	X. Soatmo‘min O‘g‘li Z.J.Xushboqova	123-125-bet
43	Axborot, pedagogik va ishlab chiqarish texnologiyalari integratsiyasi – ta’lim sifatini oshirishning asosiy omilidir	M.M.Salomova G.I.Ashurboyeva	125-128-betlar
44	Boshlang‘ich sinflarda multimedia vositalari orqali dars samaradorligini oshirish	O.E.Ne’matov	128-130 bet
45	Professional ta’lim tizimida sun’iy intellekt (ai) texnologiyalaridan foydalanishning istiqbollari	O.A.Kaxxarova Z.Z.Dagarova	130-132-bet
46	Raqamli texnologiyalar yordamida emotsional intellektni rivojlantirishning dolzarbligi	Y.T.O’rinova	132-135-bet
47	Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining metodik kompetentligini shakllantirishda raqamli ta'lim vositalarining o‘rni	, M.M.Berdiyev	135-138-bet
48	Sun’iy intellekt asosidagi ta’lim platformalari orqali o‘quvchilarda tanqidiy fikrlash va muammo yechish ko‘nikmalarini rivojlantirish	Muxidov Asqar Raxmatovich	138-140-bet
49	Sun’iy intellekt texnologiyalari xorijiy tillarni o‘qitish jarayonida: imkoniyatlar va xatarlar	Z.H.Suvonqulova	141-143-bet
50	Ta’limda raqamli texnologiyalar va sun’iy intellekt	N.U.Bakiyeva	144-147 bet
51	Formation of digital literacy of pupils through innovative technologies	N.U.Bakiyeva	148-152 bet
52	Raqamli ta’lim muhiti: multimedia vositalari orqali ingliz tilini oson o‘zlashtirishni ta’minlash	S.S.Rajabova	152-154 bet
53	Zamonaviy maktabgacha ta’lim tashkiloti direktorida menejerlik kompetensiyalarini rivojlantirishning muhim jihatlari	M.T.Jonkobilova	154-156-bet
54	Raqamli ta’lim muhiti tushunchasi va uning pedagogik imkoniyatlari	I.M.Mamasidiqova	156-158-betlar